

Vidensniveau 1 kortlægningsark - Trykkerier inkl. reproanstalter

Dybtryk kortlægges altid!

Øvrige trykkerier

Taler for kortlægning:

- Blysats 1850-1970
- Oplag
 - olietanke ≥ 6.000 l
 - tanke, tromler og lignende med organiske opløsningsmidler uanset størrelse
- Tilsynsnotater som beskriver uhensigtsmæssig adfærd
- Startet først i 80'erne og driftsperiode > 20 år
- Ældre trykkerier uden miljøgodkendelse og driftsperiode > 15 år

Taler imod en kortlægning:

- Der har ikke været brugt organiske eller chlorerede opløsningsmidler
- Trykkeri med start efter ca. 1990
- I områder hvor der er byfornyset, da afløb m.m. må formodes at være renoveret, og evt. forurening fjernet
- Fotoforretning
- Kopicentral

Trykkerier har ofte ligget i byen, og ikke nødvendigvis i et selvstændigt hus eller i stueetagen (måske 1. sal eller i kælderen).

Topscore:

- Kloaksystemet
 - Bortledning af kemikalier skete normalt ikke fra selve trykkeprocesserne men i forbindelse med fremstilling af trykplader eller rengøring heraf
- Kemikalieoplag

Forurenende aktiviteter:

- Affedtning med chlorerede opløsningsmidler af plader, rammer, valser m.m.
- Udledning af spildevand f.eks. fra rammeafvaskning, rengøring og fremkaldelse
- Spild/uheld

Vigtige tidsperioder:

- 1972: Bekendtgørelsen om bortskaffelse af olieaffald
- 1973: Krav om miljøgodkendelse
- 1976: Bekendtgørelse om bortskaffelse af kemikalieaffald
- Før 1972/1976 har der ikke været mulighed for at bortskaffe olie/kemikalieaffald til central behandling
- De kommunale affaldsordninger udvikles gennem 1980'erne og 1990'erne og er beskrevet i affaldsregulativer
- De tidlige kommunale tilsyn har primært været rettet mod luft- og støjforurening
- 1991: Kun krav om anmeldelse for mindre trykkerier og reprovirksomheder. Større trykkerier skal fortsat have miljøgodkendelse

Andre kilder:

- Afløb/kloaksystemer (*gamle, tærede og utætte*)
- Samlebrønde
- Under bygninger – utætheder i gulve/belægninger
- Oplag -ude/inde (*råvarer, kemikalier og affald*)
- Tanke til olie, opløsningsmidler, spildevand
- Afbrændingspladser

Datakilder:

- Kommunens/miljøcenterets arkiver
 - Tilsynsnotater
 - Miljøgodkendelser
 - Byggesagen
 - BBR/OIS
- Tankarkiv fra politi eller brandkommission
(ofte hos kommunen)
- Arbejdstilsynets arkiver
- Kortmateriale
 - Gl. matrikelkort
 - Nye matrikelkort
 - Kloakplaner
- Vejvisermateriale/gl. telefonbøger
- Tingbogen
 - Matrikulære ændringer
 - Driftsperioder og ejerforhold
- Lokalhistorisk arkiv
- Besigtigelse
- Interview

Stoffer:

- Chlorerede opløsningsmidler *(rengøring, affedtning og pladefremkaldelse)*
- Organiske opløsningsmidler
 - Terpentin, petroleum, benzin *(rengøring)*
 - Toluen *(rengøring og i trykfarve til dybtryk)*
 - Alkoholer, glycoler, acetater *(pladefremkaldelse, fugtevand til offset og trykfarver, rengøring ved øvrige metoder)*
- PAH'er *(trykfarve - carbon black)*
 - Bl.a. benz(a)pyren
- Tungmetaller *(trykformer til bogtryk, cylindre til dybtryk, fugtevand til offset)*
 - Bly, antimon, tin *(blybly ved bogtryk)*
 - Bly, chrom, kobber, zink *(offset)*
 - Chrom, kobber, kviksølv, sølv *(dybtryk til ugeblade)*
 - Sølv *(fixer reprofoto)*
- Andet
 - Phthalater (blødgørere) *(trykform serigrafi og i lim til bogbinding)*
 - Toluenisocyanat *(rengøring, trykfarve serigrafi og rengøring offset)*

Trykemetoder:

- Bogtryk (højtryk) – bøger/aviser. Fra 1850-1970
- Flexotryk (højtryk) – emballage. Fra 1920'erne *(benyttes stadig)*
- Dybtryk – ugeblade/reklamer/poser/frimærker. Fra 1900-1990'erne *(afløses stort set af offset i 1990'erne)*
- Serigrafi – reklamer/skilte/glas. Industrielt fra 1960'erne
- Offset – aviser. Fra 1950'erne - slår rigtigt igennem i 1980'erne *(offset er den mest udbredte teknik i dag)*

Reprofoto:

I reproafdelingen laves trykkeklare film. Der bruges mange kemikalier i repro til fremkaldelse af film til trykning. Mange steder foregår reprofoto ikke på trykkeriet men på særlige reproanstalter.

Notater:

Vil du vide mere?

Rapport: "Kilder til jord- og grundvandsforurening ved trykkerier". Frederiksborg Amt, 2004

Branchebeskrivelse for trykkerier. AVJ, Tek. & Adm. Nr. 2, 2003

Faktaark "Trykkerier" fra AVJ, 2002

Kortlægningsvejledningen. MST vejledning nr. 8, 2000

Historisk beskrivelse af trykkeribranchens mulige miljøbelastning, Vestsjællands Amt, 1992